

INDSIGT

HÅNSKRIFTAFDELINGENS
ARKIVREGISTRATURER

Nr. 5

Frederik Helvegs
Arkiv

Frederik Helwegs papirer

REGISTRATURER TIL

Frederik Helvegs papirer

VED

SØREN JENSEN

DET KONGELIGE BIBLIOTEK
KØBENHAVN 1994

Det kongelige Bibliotek
Indsigt. Håndskriftafdelingens arkivregistraturer 5
ISSN 0907-1989
ISBN 87-7023-644-5

Udgiver: Det kongelige Bibliotek
Tryk: Det kongelige Bibliotek
Omslag: Kristin Wiborg
Trykt i 200 eksemplarer

Distribution: Det kongelige Biblioteks Driftsafdeling
Postboks 2149, 1016 København K. Tlf.: 33 93 01 11

FORORD

Som kandidatstipendiat ved Århus Universitet påbegyndte cand.theol. Søren Jensen i 1989 arbejdet med en teologisk biografi om Hans Frederik Helveg (1816-1901). Foranlediget af det store research- og arkivararbejde i den forbindelse foretog Søren Jensen en samregistrering af teologen og forfatteren Frederik Helvegs efterladte papirer.

Registraturen og den informative indledning, som Søren Jensen også har forfattet, har stort set ligget færdig siden sommeren 1991. På grund af omorganisering af Håndskriftafdelingen har det imidlertid først nu været muligt at publicere arbejdet.

Registraturen falder i 3 grupper:

Kernegruppen af Frederik Helvegs papirer ligger i Håndskriftafdelingen på Det kongelige Bibliotek og består dels af hans privatarkiv, dels af breve og manuskripter fra Frederik Helvegs hånd i andre af Håndskriftafdelingens samlinger.

Den anden gruppe registrerer hans papirer i andre arkiver med offentlig adgang, og den tredje gruppe registrerer de af Frederik Helvegs papirer, der stadig er i privat eje - hos Søren Jensen.

En sådan samregistrering er et nyttigt værktøj og af stor hjælp for forskere, der søger at danne sig et overblik over enkelte personers efterladte papirer. Det væsentligste for de danske institutioner, der indeholder privatarkiver, er ikke, at hvert enkelt personarkiv opbevares samlet, men at de efterladte papirer bevares, og at man kan finde frem til dem. I den forbindelse er samregistreringen af stor værdi.

Det kongelige Bibliotek bringer cand.theol. Søren Jensen sin hjerteligste tak for indsatsen, som er ydet for hans egne midler.

Juli 1993
Birgitte Possing
Overarkivar

INDHOLDSFORTEGNELSE

Indledning	7
------------	---

Frederik Helvegs papirer på Det kongelige Bibliotek

A.	Helvegs privatarkiv (acc. 1980/4)	21
I.	Breve (kps. 1 + 2)	21
II.	Personalia (kps. 3 + 4)	23
III.	Manuskripter (kps. 5 - 12)	25
IV.	Tryksager (kps. 13)	28
B.	Helvegs breve og manuskripter i andre samlinger	28
I.	Breve	28
II.	Manuskripter	29

Helvegs papirer i andre offentlige arkiver

I.	Rigsarkivet	30
II.	Landsarkivet for Fyn	32
III.	Landsarkivet for de Sønderjyske landsdele	32
IV.	Landsarkivet for Nørrejylland	33
V.	Ordenskapitlet	33
VI.	Bakkehusets manuskriptsamling	33
VII.	Universitetsbiblioteket i Oslo	34
VIII.	Staatsbibliothek zu Berlin	34

Helvegs papirer i privat eje (Søren Jensen)

I.	Breve	35
II.	Personalia	37
III.	Manuskripter	37
IV.	Tryksager	39

INDLEDNING

Denne bogs registraturer giver en oversigt over de efterladte papirer fra teologen og forfatteren *Hans Frederik Helveg* (1816-1901). Der er registraturer over Helvegs privatarkiver på Det kongelige Bibliotek og Rigsarkivet, og over en del af de breve og manuskripter, der i øvrigt findes i de offentlige arkivers samlinger. Endelig er der en registratur over Helvegs papirer i privat eje.

Hans Frederik Helveg

Helveg blev født i Bordesholm i Holsten i 1816, men voksede op i Odense. Mindre end et år efter sønnens fødsel blev Helvegs far, dr. med. *Hans Zacharias Helweg* (1785-1864), nemlig udnævnt til distriktskirurg på Fyn, og her endte det med, at familien slog sig ned. Begge forældre stammede imidlertid fra Husum, og Helvegs baggrund - familiemæssigt, kulturelt og sprogligt - var derfor rent tysk. For Helvegs senere liv og for hans forfatterskab blev modsætningsforholdet mellem dansk og tysk af største betydning.

I Odense fik Helveg sin første skoleuddannelse, men da det var hans fars ønske, at en af sønnerne skulle være advokat, blev Helveg, 15 år gammel, taget ud af Kathedralskolens øverste klasse og overført til Domskolens i Slesvig. Det var meningen, at han skulle studere jura ved Universitetet i Kiel, og opholdet på det tysksprogede gymnasium skulle derfor lette overgangen til studiet. Efter at have taget studentereksamen i 1833 begyndte Helveg som planlagt at studere jura. Han bestod det reglementerede biennium, men havde nu - i 1835 - besluttet sig for at skifte studium. Efter eksamen tog han hjem til Odense og forberedte sig det følgende år på teologien hos en af sine lærere fra Kathedralskolen, dr. theol. *Chr. Kalkar* (1803-1886). Undervisningen foregik på tysk, da Kalkar "forudsatte" at Helvegs "fremtidsliv måtte falde til den side".¹ En gennemgang af *Hermann Olshausens* (1796-1839) kommentar til Det nye Testamente bevirkede, at Helveg valgte at fortsætte det egentlige teologistudium ved Universitetet i Erlangen, hvor Olshausen var professor.

I efteråret 1836 rejste han så til Erlangen. Her kom han i kontakt med vakte studenterkredse og blev for livet påvirket af sit møde med erlangerteologien. Helvegs ophold ved universitetet varede knapt to år. Efter sin hjemkomst til Danmark i 1838 vedligeholdte han forbindelsen med nogle af studiekammeraterne og enkelte af lærerne gennem en kortvarig korrespondance. Kun

Hans Frederik Helveg som 17årig gymnasieelev. Efter fotografi af tuschtegning af Hans Peter Feddersen den ældre. Slesvig. 1833.

Olshausens enke *Agnes Olshausen-Prittwitz* (1805-1871) vides Helveg at have haft kontakt med endnu i midten af 1840'erne. Helvegs teologiske universitetsstudium blev med andre ord ganske kort. En studierejse til Berlin eller Erlangen, efter at Helveg havde taget embedseksamen på Gottorp i 1839, måtte opgives, dels fordi den ansøgte understøttelse udeblev, dels fordi Helvegs far blev syg og den sidste mulighed for økonomisk støtte dermed faldt bort.

Helveg blev derefter huslærer på gården Lammehave ved Ringe. Her kom hans evner som prædikant første gang til udfoldelse, da han blev opfordret til at holde bibellæsning for almenen på søndage om eftermiddagen. Disse bibellæsninger skulle danne modvægt til den private forsamlingsbevægelse, der traditionelt stod stærkt på øst-Fyn. Forsamlingsfolkene var begejstrede for Helvegs forkyndelse. De sluttede op om bibellæsningerne, der blev en succes. En del af disse bibelforedrag er bevaret. De er vidnesbyrd om, at en grundtvigsk inspireret forkyndelse endnu omkring 1840 kunne begejstre de vakte og tilfredsstillende deres behov for opbyggelse. Det var først senere, at vejene skiltes mellem grundtvigianismen og den mere udprægede pietisme, som Indre Mission stod for. Forbindelsen med vækkelsesfolkene førte til, at Helveg blev introduceret for præsten i Starup og Nebel, den senere kirkehistorieprofessor *Frederik Hammerich* (1809-1877), der i slutningen af 1841 søgte kapellan. Helveg blev antaget, og passede derefter sognene i to år, fra

"De seer ud, som om De sad og grundede over store Syner, som ere gaaede op for Dem, hvori saa meget Herligt, ja al Verdens Herlighed kan komme frem". Biskop Otto Laubs kommentar - sandsynligvis - til dette fotografi af Frederik Helveg. Laub til Helveg 27/11 1862 (privat).

1842 til 1844. Da Hammerich tog sin afsked i slutningen af 1843, og Helveg ikke fik embedet efter ham, benyttede han sig af den mulighed, som den nye situation gav ham, og rejste til København. Her blev han til slutningen af 1846.

København var indtil da en totalt ukendt by for Helveg. Al hans uddannelse var som nævnt foregået på tysksprogede universiteter. Den eneste kontakt, han havde haft med Universitetet i København, var et mislykket forsøg (1843) på at få antaget en på dansk affattet afhandling til forsvar for den teologiske licentiatgrad. På dette tidspunkt havde han valgt side i dilemmaet mellem dansk og tysk. Helveg havde valgt - ikke mindst inspireret af *N.F.S. Grundtvig* (1783-1872) - at blive dansk. Derfor tiltrak de nationale og politiske rørelser i hovedstaden ham. Han blev hurtigt engageret i studenterpolitiske kredse, var en overgang medlem af senioratet i Studenterforeningen og blev brugt en del som taler. For en tale i 1845 ved det nordiske studentermøde blev han sammen med bl.a. *Orla Lehmann* (1810-70) anklaget for at have talt på en sådan måde, at det kunne genere russerne og dermed være til fare for landets sikkerhed. Sagen endte i højesteret. Helveg blev helt frifundet, ligesom Lehmann, der dog måtte betale sagsomkostninger.

I november 1846 blev Helveg ansat som forstander for Danmarks første højskole, Rødding i Slesvig. I maj 1847 giftede han sig med sin forlovede gennem det meste af en halv snes år, *Agnes Anthes* (1822-1858). Helveg måtte forlade Rødding i foråret 1848 på grund af opstanden og meldte sig som feltpræst ved general *Rye's* (1791-1849) brigade. Efter treårs-krigen blev han præst i Haderslev ved Vor Frue Kirke, først som diakon (andenpræst) senere - i 1856 - som sognepræst. På grund af sin tyske baggrund blev Helveg regnet for en overløber, og da de preussisk-østrigske tropper besatte hertugdømmerne i 1864, blev han afsat i lighed med andre dansksindede embedsmænd.

De følgende tre år tilbragte han i København, først som redaktør af et politisk ugeblad, *Danmark*, men da dette måtte gå ind efter et år, var han uden fast beskæftigelse, og hans økonomiske forhold var derfor meget dårlige. For at kunne brødføde sine seks børn og holde husbestyrerinde, måtte Helveg stifte gæld. Det løste derfor i nogen grad hans problemer, da han endelig i 1867 blev udnævnt til sognepræst i Købelev.² Her blev han til sin død i 1901, i årene 1886-99 tillige som stiftsprovst for Lolland-Falsters Stift.

Helvegs forfatterskab er ret omfattende.³ Bøger, bidrag til samleværker og artikler afspejler hans brede interessefelt. Der findes således tre hovedlinier i forfatterskabet: en teologisk, en litteraturkritisk og en politisk.

Den teologiske repræsenteres af de tre hovedværker, *Spaadommene eller Gud i Historien I-III* (1855-62), *Frimeninghed og Apostelskole I-II* (1878-82) og *Israels Åndsliv i Hjemfærdstiden* (1889-90), samt af en række mindre bøger og en lang række artikler. Helvegs teologi er vanskelig at karakterisere kort. Men man kan sige, at den - med den inspiration den fik fra dele af erlangerteologien og fra Grundtvig, og den bemærkelsesværdigt positive holdning til *Søren Kierkegaard* (1813-1855) - er en form for eksistensteologisk historieteologi. Dette kan lyde som en umulighed, og det var da også kun meget få, der kunne følge ham. Helvegs teologi blev ganske enkelt ikke reciperet af samtiden.⁴

Af en tidlig interesse for litteratur følger i Helvegs forfatterskab naturligt en litteraturkritisk linie. Hans opmærksomhed over for tekstgenrer og -strukturer og hans trang til at se de forskellige litterære udtryk i sammenhæng kan således spores gennem hele forfatterskabet.

Den politiske linie hænger nøje sammen med hans teologi. Han var knyttet til to aviser, *Dannevirke* i Haderslev og *Lolland-Falsters Stifts-Tidende*, og som nævnt redigerede han selv ugebladet *Danmark*. Også i en række andre blade, f. eks. *Fædrelandet*, gav han luft for sine politiske synspunkter og kommenterede aktuelle begivenheder og forhold. Helvegs liv og forfatterskab afspej

Den 28. maj 1887 blev Fr. Helveg dekoreret med Dannebrogordenen. På frakkens revers ses en stribe af ordensbåndet.

I 1880'erne var Helveg som regel i København en gang om året. Af hans notesbog fremgår det, at han på sine besøg i hovedstaden ofte købte sig en ny hat. Fotografi, ca. 1888.

ler med andre ord på en meget intim måde en vigtig periode i den nyere danmarkshistorie.

Helvegs papirer på Det kongelige Bibliotek

Helvegs privatarkiv på Det kongelige Bibliotek er indsamlet af stud. theol. *Sigfred Møller* (1918-1979) fra slutningen af 1930'erne til midt i 50'erne.

Møller stammede fra Fanø og påbegyndte det teologiske studium i 1938. Af forskellige årsager fik han aldrig teologisk embedseksamen, men levede i mange år af at undervise i sprog på aftenskole.

Møllers interesse for Helveg rækker tilbage til tiden før studiet. Allerede i 1936 var han nemlig på besøg i Købelev for at se stedet, hvor Helveg havde været præst. Men hvordan han oprindeligt var blevet opmærksom på Helvegs eksistens, er ikke klart.

Efter at Møller var kommet til København, kontaktede han forskellige slægtninge til Helvegs venner og bekendte, ligesom han også opsøgte nogle

af Helvegs børnebørn, bl.a. pastor *Halvdan Helweg* (1884-1960), professor dr. med. *Hjalmar Helweg* (1886-1960) og *Ingeborg Helweg Nielsen* (1888-1981), med henblik på at fremskaffe materiale til belysning af Helvegs personlige liv. Møller var heldig. Især Halvdan Helweg havde både private papirer og manuskripter fra sin bedstefar liggende. En stor del af disse blev overladt Møller.⁵ Da det kun i ringe grad lykkedes Møller at finde breve hos de slægtninge af Helvegs bekendte, han også henvendte sig til, er privatarkivet stort set identisk med de papirer, han fik overladt af Halvdan Helweg.

Som materialet voksede, blev det efterhånden Møllers ønske at skrive en bog om Helveg. Møller arbejdede i mange år på dette projekt, og lagde en betydelig arbejdsindsats i forstudier og afskrifter af arkivalier, men han nåede ikke ud over denne række forarbejder. Det eneste, han fik publiceret om Helveg, var et par mindre artikler og en aviskronik.⁶ Selvom materialet således ikke blev fuldt udnyttet, opbevarede Møller det til sin død i 1979. Først herefter blev det afleveret til Det kongelige Bibliotek (accessionsnummer 4/1980). Dette materiale er samlet i den første af registraturerne her i bogen.

Denne og de øvrige registraturer er struktureret i overensstemmelse med Håndskriftafdelingens retningslinier. Det vil sige, at materialet - for så vidt det tillader det - er delt i fire grupper: Breve, personalia, manuskripter og tryksager.

Når man betænker, at indsamlingen af Helvegs papirer er begyndt så sent, 40 år efter hans død, kan man godt undre sig over, at så meget alligevel er bevaret. Når man undersøger materialet lidt nærmere, kan man imidlertid godt komme til at undre sig over, at ikke *mere* er bevaret. Det bevarede materiale rummer nemlig store og påfaldende huller.

Det er f.eks. påfaldende, at antallet af breve fra Helveg i privatarkivet (165) er mere end tre gange større end antallet af breve til ham (52). Det er ligeledes påfaldende, at den første gruppe tæller mere end tredive modtagere, mens den anden gruppes mere end 160 breve kun stammer fra tre personer. At samlingen af breve til Helveg kun består af godt 50 breve, er det ikke muligt at give en definitiv forklaring på. Meget tyder på, at Helveg ikke systematisk gemte sin korrespondance, men - som det oftest ses - var selektiv. Når hans breve til *Chr. Flor* er bevaret, skyldes det, at de efter Flors død blev sendt tilbage til Helveg.⁷ Det samme forhold har sandsynligvis gjort sig gældende i forbindelse med brevene til Fru *Skibsted*. Brevene til Helvegs søn *Thorvald* er sikkert endt i Helvegs privatarkiv, fordi de var blandt de papirer, Halvdan Helweg var i besiddelse af.

Fordelingen af breve til Helveg giver under ingen omstændigheder et reelt billede af den korrespondance, der helt sikkert har eksisteret. Således er

brevene fra studentertiden 1838-40 bedst repræsenteret, selvom der kun er ganske få. Adskillige brevskrivere savnes, f. eks. folk som det vides, at Helveg bevarede forbindelsen med. Der mangler personlige breve fra *P. Chr. Kierkegaard* (1805-1888), *Frederik Hammerich*, *Chr. Kalkar* og *Frederik Engelhardt Boisen* (1808-1882).

Af personalia er vigtige dokumenter bevaret. Fra studentertiden findes der både papirer vedrørende Helvegs forhold til Universitetet i Kiel og Universitetet i Erlangen. Alle udnævnelser og kollatser i forbindelse med Helvegs forskellige præsteembeder er bevaret. I denne gruppe findes også vigtige papirer fra tiden i Købelev vedrørende Helvegs økonomiske forhold efter 1867.

Manuskripterne er delt i fire grupper: Bøger, Artikler/foredrag, Prædikener og en række mindre, løse sedler, der ikke har kunnet rubriceres under de tre første grupper. Der findes manuskripter til tre bøger. *Israels universale stilling* fra 1895, der blev udgivet i 1897 (bibl. nr. 26), samt to uudgivne bøger. Den ene, *Guds Ord og Folkeord* fra 1870, er den religionsfilosofi, som Helveg omtaler i *Religionsfilosofi og Dogmatik* (1869), som det havde været "et aargammelt Ønske at fremlægge for Læserkredsen".⁸ Den anden hedder: *Nåde - Forsoning i skriftens og i historiens lys* og er skrevet i 1885. Som det er blevet antydnet, havde Helveg meget lidt succes som forfatter. Han havde derfor store vanskeligheder med at få sin skrifter udgivet, og det skyldes i høj grad hans ihærdige anstrengelser, at han fik trykt så meget, som det er tilfældet. Med hensyn til disse to bøger har Helveg efter alt at dømme ikke været i stand til at finde en forlægger, og af den grund er de aldrig blevet udgivet.

50 artikler eller foredrag har kunnet udskilles. Det drejer sig dels om manuskripter til enkelte af Helvegs publicerede artikler, dels - for størstedelens vedkommende - om upublicerede foredrag og artikler. Sammen med de upublicerede bøger udgør disse manuskripter et ret omfattende og endnu ubenyttet materiale til beskrivelsen af Helvegs teologiske udvikling.

Omkring 350 af Helvegs tyske prædikener fra 1850'erne og begyndelsen af 60'erne udgør den ene hoveddel af denne gruppe manuskripter. Mens Helveg var præst i Haderslev, blev der ved Vor Frue Kirke prædikat skiftevis på dansk og tysk. Der var to præster ansat ved kirken, og de skiftedes til at holde dansk og tysk prædiken. Så godt som alle Helvegs tyske prædikener er altså bevaret. Det samme kan ikke siges om de danske. I Helvegs privatarkiv findes der to rækker danske prædikener henholdsvis til 1. søndag i Advent og til Nytårsdag. Hver række er på ca. 30 prædikener og strækker sig fra 1850'erne til midt i 90'erne. Efter denne tid skrev Helveg ikke længere sine prædikener ned, da hans syn var for svækket. Han endte med at blive blind,

Kapellanen læser højt for den gamle stiftsprovst. Udsnit af fotografi ca. 1900.

men blev ikke desto mindre ved at prædike indtil kort før sin død. Disse to rækker er med andre ord næsten komplette, og det kunne tyde på, at Helveg systematisk har gemt sine prædikener og bundtet dem. Hvorfor der så ikke er bevaret flere rækker, er der ingen forklaring på.

Blandt den sidste gruppe manuskripter gemmer der sig nogle optegnelser af personlig art fra 1838-39, da Helveg første gang traf Agnes Anthes. Ellers består gruppen væsentligst af mindre, teologiske optegnelser.

Breve og manuskripter i andre samlinger på Det kongelige Bibliotek

De ca. 100 breve fra Helveg, der findes i Det kongelige Biblioteks øvrige privatarkiver og et par enkelte institutionsarkiver, øger indtrykket af den bredde, som Helvegs korrespondenter havde. De områder, hvorpå han gjorde sig gældende litterært - teologisk, litteraturkritisk og politisk - afspejles af de personligheder, der gemte breve fra ham. Af teologer kan man

nævne N. F. S. Grundtvig, Frederik Hammerich, Chr. Kalkar, P. Chr. Kierkegaard og *Frants Buhl* (1850-1932) og af redaktører med politisk og litteraturhistorisk betydning *Frederik Barfod* (1811-1896), *Niels Lindberg* (1829-1886), *Rasmus Nielsen* (1809-1884), *Carl Rosenberg* (1829-1885), *Carl Ploug* (1813-1894), *Ludvig Schrøder* (1836-1908) og *Vilhelm Topsøe* (1840-1881).

To manuskripter fra Helvegs hånd findes i de offentlige samlinger. Det drejer sig dels om en version af den rapport, som Helveg efter sin deltagelse i gudstjenesten i Vartov Palmesøndag 1867 blev bedt om at indgive til Kultusministeriet. Denne indberetning foreligger også i en bogtrykt udgave (bibl. nr. 31). Dels drejer det sig om det store manuskript til det sidste af Helvegs hovedværker, *Israels Åndsliv i Hjemfærdstiden* fra 1889-90 (bibl. nr. 23).

Helvegs papirer i andre offentlige arkiver

En stor del arkivalier vedrørende Helveg findes på en række af de andre offentlige arkiver. Vigtigst er Rigsarkivet, der foruden et mindre Helvegarkiv rummer omkring 130 breve fra ham i andre privatarkiver. Helvegs privatarkiv (nr. 2538) er udskilt af de papirer vedrørende Thorvald og Katrine Helveg (nr. 5602), som Ingeborg Helweg-Nielsen i midten 1960'erne indleverede til Institut for Danmarks Kirkehistorie, og som senere blev afleveret til Rigsarkivet. Til disse privatarkiver har Ingeborg Helweg-Nielsens datter Kalis Helweg (f. 1921) også afleveret materiale.

Udover Helvegs breve i andre privatpersoners arkiver er også nogle af de relevante arkivalier, der er fundet i de officielle arkiver, registreret.

Helveg nåede i sit lange liv at være bosat både på Fyn, i Jylland, i Slesvig, i København og på Lolland. Alle fire landsarkiver rummer derfor arkivalier vedrørende Helveg. Indholdet af de følgende fortegnelser er præget af tilfældighed og nævner kun enkelte af de arkivfonde, der til besvarelse af specielle opgaver kan eftersøges. Disse lister gør med andre ord ikke krav på at være fuldstændige. Således er f. eks. ingen af de relevante præstearkiver - hvor meget materiale er at finde - medtaget.

Helvegs papirer i privat eje (Søren Jensen)

Denne samling stammer fra tre af Helvegs oldebørn, *Jørgen Helweg* (f. 1914), *Bent Helweg* (f. 1921) og Kalis Helweg. Jørgen og Bent Helweg er sønner af

Halvdan Helweg, og havde fra faderen arvet resten af de papirer, der ikke blev overladt Sigfred Møller. Disse papirer, der med tiden skal indgå i Håndskriftafdelingen på Det kongelige Bibliotek, er ikke så omfattende, men rummer dog væsentlige bidrag til belysning af Helvegs personlige liv og udvikling. Det er værd at nævne, at der her er fire gange så mange breve til Helveg som i arkivet på Det kongelige Bibliotek. Af disse skal specielt de i alt 146 breve fra Agnes Anthes fremhæves. Der findes 85 breve fra forlovelses-tiden, der af Helveg er nummererede fra nr. 162 til 244 med et par ekstra breve ind imellem. De første 161 breve eksisterer efter alt at dømme ikke længere. Det er således den sidste tredjedel af korrespondancen - og i øvrigt kun Agnes Anthes' breve - fra juni 1844 til april 1847, der er bevaret.⁹ De øvrige af Agnes Anthes' breve, fra 1848-57, eksisterer i en afskrift, som Thorvald Helveg foranstaltede i 1913. Afskriften blev sendt rundt til Thorvald Helvegs søskende for at de kunne danne sig et indtryk af deres tidligt afdøde mor. På et enkelt nær - der i øvrigt ikke findes i afskriften - er originalerne til disse breve gået tabt. Efter alt at dømme er afskriften meget pålidelig. Bl.a. er alle brevenes udskrifter minutiøst skrevet af.

Af de øvrige breve er især de 6 breve fra slutningen af 1830'erne vigtige. De belyser henholdsvis Helvegs forhold til miljøet i Erlangen og forlovelsen med Agnes Anthes. Endelig fortjener et enkelt brev fra *Casper Paludan-Müller* (1805-1882) og et langt brev fra den senere Viborgbiskop *Otto Laub* (1805-1882), at blive fremhævet. Det ene belyser de politiske forhold i Slesvig i midten af 1850'erne, og det andet er en vigtig kommentar til Helvegs hovedværk *Spaadommene eller Gud i Historien* (bibl. nr. 11).

Blandt personalia findes der forskellige dokumenter til belysning af de stramme økonomiske forhold, som familien Helveg levede under efter krigen i 1864. I denne gruppe findes også den første af Helvegs levnedsbeskrivelser, der er et på latin affattet curriculum vitæ, der ikke er dateret. Efter indholdet at dømme er det fra 1839 og altså det curriculum, der mangler blandt universitetspapirerne i privatarkivet på Det kongelige Bibliotek. Dokumentet er vigtigt, fordi det er tidligt og derfor mere pålideligt oplyser om Helvegs forhold til det teologiske universitetsstudium. I øvrigt ligger der også i denne gruppe en renskrift af den levnedsbetretning, som Helveg indsendte til Ordenskapitlet i 1887.

Manuskriptet til en enkelt publikation findes også. Det drejer sig om den tale Helveg holdt i forbindelse med sørgehøjtidet i Vor Frue Kirke i Haderslev efter Frederik den 7.'s død: *Danmarks Sorg og Haab* (bibl. nr. 18).

Prædikenerne supplerer samlingen i privatarkivet på Det kongelige Bibliotek. Der findes således en række danske prædikener til 2. søndag i

Advent, fra 1852-95. Så alt i alt eksisterer der tre, men kun tre prædikenrækker. En enkelt tysk prædiken fra 1861 ligger her, tillige med en lille notesbog, som Helveg optegnede sine tyske kirkebønner i. Mest interessant er måske de seks bevarede prædikenforedrag, som stammer fra Helvegs tid som huslærer på Lammehave, 1840-42.

Endelig findes der nogle løse papirer med festsange og manuskriptdele af teologisk observans.

1. Fr. Helveg, *Livstanke og livsgerning*. Kbh. 1892, s. 46.
2. Om begivenhederne i forbindelse med ansættelsen, se min artikel 'En præst kommer til Lolland', *Dansk kirkeliv* 1988/89, s. 51-62.
3. *H.F. Helvegs forfatterskab - en bibliografi*. Kbh. 1987. Heri registreres 666 af Helvegs bøger og artikler. Bibliografien indeholder også en mere omfattende levnedsskildring. I det følgende henvises der til bibliografien med: (bibl. nr.)
4. Vedrørende Helvegs indgående kendskab til Søren Kierkegaards forfatterskab og hans holdning til kirkekampen se min artikel 'Frederik Helveg og Søren Kierkegaard - en grundtvigianer mellem Kierkegaard-recension og-reception', *Fønix* 1/1991, s. 1-21.
5. En liste over dette materiale blev skrevet af Møller og afleveret til Halvdan Helveg. En kopi findes blandt Møllers papirer.
6. 'Fr. Helveg - en enlig Skikkelse', *Menigheds-bladet* 22. årg. 1940, nr. 46-48 sp. 719-722, 735-738 og 755-758, 'Præsten Hans Fr. Helveg. En sand dansk Mand og Forkæmper for Slesvigs Danskhed', *Thyras Vold* 23. årg. 1943, nr. 273-274 s. 94-97 og 99-102 og 'Hans Frederik Helveg', kronik i *Fyens Stiftstidende* 12-13/7 1951.
7. På omslaget hvori brevene lå står der: 'Breve fra Pastor Fr. Helveg til Etatsråd Flor forefundne mellem Flors Papirer og afsendte til Pastor Helveg ved Edv. Thomsen'. Cf. Edvard Thomsen til Helveg 9/10 1875, (privat).
8. *Religionsfilosofi og Dogmatik* s. 77.
9. Allerede i 1913 manglede de første 161 breve. Thorvald Helveg til sine søskende 26/9 1913 (privat).

Litteraturliste

- Bechmann, J. »Forholdet mellem Kristendom og Historie«, *Dansk Kirketidende* 45/1892, sp. 709-714.
- »Israels Aandsliv i Hjemfærdstiden«, *Danskeren* VII s. 257-269, VIII s. 296-313, IX s. 76-97 og 297-312. 1892-93.
- Helweg, Thorvald »Fra Slægtens Barndom«, *Danskeren* VIII s. 341-372. 1892.
- Møller, Sigfred »Fr. Helweg - en enlig Skikkelse«, *Menighedsbladet* 1940, sp. 719-722, 735-738 og 755-758.
- »Præsten Hans Fr. Helweg. En sand dansk Mand og Forkæmper for Slesvigs Danskhed«, *Thyras Vold* 1943, s. 94-97 og 99-102.
- »Hans Frederik Helweg«, *Fyns Stiftstidende* den 12/6 og 13/6 1951.
- Jensen, Jørgen I. »Forventningens teologi«, *Teologi og tradition Festskrift til Leif Grane* Århus. 1988, s. 232-260.
- Jensen, Søren *H. F. HELVEGs forfatterskab - en bibliografi* Kbh. 1987.
- »En præst kommer til Lolland«, *Dansk kirkeliv* 1988/1989 s. 51-62.
- »Frederik Helveg og Søren Kierkegaard - en grundtvigianer mellem kierkegaard-recension og -reception«, *Fønix* 1/1991 s. 1-21.
- Schrøder, Ludvig »Frederik Helweg. Et Livsbillede fra Rødding Højskoles tidlige Tid«, *Højskolebladet* 1902, sp. 481-492, 513-520, 545-554 og 577-584.

Opfindelse af den nye bogstavet - hvem er den grundlæggende af den nye bogstavet? ca. 1852

Det er den nye bogstavet og den nye bogstavet 1859

Den nye bogstavet og den nye bogstavet 1869

Også profetens ord som den nye bogstavet 1879

Det er den nye bogstavet og den nye bogstavet 1889

Det er den nye bogstavet og den nye bogstavet 1895

Eksempler på Helvegs håndskrift, der alle stammer fra prædikenopskrifter til 2. søndag i Advent. Der eksisterer ikke prædikener fra de sidste leveår, da Helvegs syn efter midten af 1890'erne var blevet så dårligt, at han ikke længere kunne skrive og læse. Til sin død i 1901 prædikede han derfor uden manuskript.

Frederik Helvegs underskrift ændrede sig næsten ikke i de knap 60 år, der forløb mellem det første og sidste eksempel. Anderledes var det med hans håndskrift. I 1870 ophørte han med at bruge 'gotiske' bogstaver, og benyttede herefter bolle-å og undlod stort begyndelsesbogstav i substantiver. W'et i Helweg havde han skiftet ud med enkelt-v efter krigen i 1864.

REGISTRATURER

Frederik Helvegs papirer på Det kongelige Bibliotek

A. Helvegs privatarkiv (ACC. 1980/4)

I. Breve (Kps. 1 + 2)

1. Breve til Frederik Helveg

	Antal	År
Anker, Karen	12	1864-65
Anthes, Wilhelm	1	1869
Birket-Smith, Sophus	1	1894
Bojsen, Frede	1	1866
Callisen, Christian Friedric	1	1840
Caroline Amalie	1	1865
Clausen, Henrik Nicolaj	1	1843
Conservatoratet i Haderslev	1	1856
Dorner, Isaak August	2	1840
Ebrard, August	1 ¹	1839
Flor, Christian	3	1869-74
Gad, Gottlieb Ernst Clausen	1	1860
Gyldendal, Christian	1	1841
Helveg, Agnete	1	1890
Helweg, Hans Zacharias	2	1838
Helweg, Anna Elsabe	1	1872
Helweg, Ludvig Nicolaus	1	1838
Helweg, Theodor	1	1892
Hofmann, Johann Christian Konrad von	1	[1838]
Jasper, Doris	1	1847
Jasper, Christian Friedrich	1	1847
Kalkar, Christian	1	1839
Klemm, Johann Daniel	1	1838
Lilie, Ernst Adolph	1	1840
Madvig, Poul Anton	1	1894

1. Med xeroxkopi

	Antal	År
Conservatoratet i Haderslev	1	1855
Müller, Tage	1	1844
Mynster, Christian Ludvig Nicolai	1	1883
Olshausen, Hermann	1	1838
Pelt, Ludvig	2	1840
Raumer, Friederike von	1	[1839]
Raumer, Karl von	1	[1839]
Schepelern, Georg Sophus	1	1887
[Schuknecht, Sophia]	1	[1869]
Tetens, Henrik Wederkinch	1	1894
Wegner, Jens Ernst	1	1846
Tomme konvolutter		

2. Breve fra Frederik Helveg

Flor, Christian	22	1861-74
Helveg, Thorvald	120	1887-01
Skibsted, Frederikke	22	1879-90
Magistraten for Staden Haderslev.	1	1855

3. Andre breve

Anonym til Niels Johansen	1	1861
Helveg, Astrid til Thorvald Helveg	1	1887
Helveg, Thorvald til frk. Begtrup	1	1889
Koch, J.O. til Valdemar Sthyr	1	1895
Nielsen, Christen Lundsgaard til Thorvald Helveg	1	1906
Skibsted, Frederikke til Fru. Titgen	1	1895
Sthyr, Valdemar til Thorvald Helveg	1	1896
Ræder, Fritz til Agner Helveg ¹	1	1912

1. I afskrift sammen med et andet brev (1858) i afskrift fra Fritz Ræder til en søster

II. Personalia (Kps. 3 + 4)

Universitetet

1.	Immatrikulationsbevis fra Kiel.	1833
2.	Modenhedsbevis. A.	1833
3.	Tentamen-Zeugnis. B.	1836
4.	Immatrikulationsbevis fra Erlangen.	1836
5.	Akademisches Semestral-Zeugnisse (11 stk.). C-N.	1838
6.	Afgangsbevis fra Erlangen. O.	1838
7.	Tentamen-Zeugniss. Q.	1839
8.	Testimonium Publicum. P.	1839
9.	Tilladelse til at gå til eksamen.	1839
10.	Brev fra Helveg vedrørende eksamen.	1839
11.	Confessio fidei.	[1839]
12.	Eksamensbevis.	1839

Embederne

1.	Kgl. udnævnelse.	1842
2.	Kollats.	1842
3.	Udnævnelse til diakon.	1850
4.	Kopi af bestemmelserne for diakonen.	1850
5.	Kgl. bestalling.	1856
6.	Dimissionsbrev fra kongen.	1864
7.	Kaldsbrev fra kongen.	1867
8.	Kollatsbrev fra biskoppen.	1867
9.	Udnævnelse til stiftsprovst.	1886

Ordenssager

1.	Dannebrogsordenen.	1887
2.	Dannebrogsmand.	1891
3.	Kommandør af anden grad.	1899

Pengesager/forsikringer

1. Kopi af testamente oprettet af **Sophia Helene Henrica Schuknecht**. 1869.
2. Auszug aus dem gerichtlich beglaubigten Erb-Recess in der **Catharina Mathilde Wilhelmine Anthesshen** Nachlasssache. 1869.
3. Anmeldelse til skifteretten for Lollands Nørre Herred. 1877.
4. Livsforsikring. 1877.
5. Afskrift af testamente: **Laura Margrethe Lauritzen**. 1892.
6. Erklæring om udbetaling af 1500 kr. til **J. Bredsdorff**. 1878.
7. Panteobligation. 1881.
8. Genpart af bevilling af et lån. 1881.
9. Regnskabsbog for **Skovbølle Mølle, Købelev Præstegård**. 1885.
10. Regnskabsbog fra **Vett & Wessel**. 1874-94.
11. 2 Regnskabsbøger med løse blade. 1864-1901.
12. Regninger/kvitteringer.
13. Løse sedler.
14. 7 kvitteringer. **Det Helwegske Familielegat**. 1899-1900.

Andet

1. Koekoppeindpodnings-Attest. 1819.
2. Extract af Kirkebogen i **Bordesholm**. 1868.
3. Kopi af 2 i **Helvegs** afskrift. 1868.
4. Visitkort.

III. Manuskripter (Kps. 5 - 12)

Bøger

1. Guds Ord og Folkeord. Religionsfilosofisk Skrift. 1870.
2. Nåde - Forsoning i skriftens og i historiens lys. 1885.
3. Ord og Begreb Χρότις. [1885].
4. Israels universalhistoriske stilling. Et bidrag til kildegranskning. [Bibl. nr. 26.] 1895.
5. Israels universale Stilling. [Bibl. nr. 26.] 1896.

Artikler/foredrag

1. Romerkirkens indflydelse på sindene og vor stilling til samme.
2. Vore tre halv-sakramentale kirke[handlinger].
3. Viktor Rydbergs system.
4. Et vejspor afløst.
5. Enhedstanken i nutiden.
6. Miraklet og kristendommen. [Bibl. nr. 645.]
7. Om vor (lutherske) gudstjeneste m.h.t. forslaget om altertjenestens udvidelse ved landemode. 1887.
8. Om begrebet: opvækkelse.
9. Konvent. 3die febr. 1887.
10. [Uden titel]. [Om nationalitetssiden og den socialistiske Tanke.]
11. [Uden titel]. [Om republikansk styre.]
12. Lk. 14,25-35. (2den sönd. eft. Trin.)
13. Chr. A. Bugge Paradoxerne. Jesu Christi Læreform. [Cf. bibl. nr. 665.]
14. Christ. A. Bugge Paradoxet. Jesus Christi Læreform og Christendommens Opståen. Köbenhavn (Gyldendalske Boghandel) 1894. 420 sider. [Cf. bibl. nr. 665.]
15. Situation og opgave. Det menneskelige og det folkelige.
16. Om at prædike evangeliet for de fattige.
17. Mattheusate. [Bibl. nr. 656.]
18. Religiös krisis og nationalt liv.
19. Det löierlige som [Tegn og] [literær] Kategori.

20. Ivar Lykkes historie. Fortalt af Frederik Paludan Müller. 3 dele. København. 1862-1873.
21. Et par ord om Julian og hans sangere.
22. Katekismens første part.
23. En babylonsk konges brevvexling. [Bibl. nr. 659.]
24. »Det skrift der agtes udgivet under titel: »Fra Israels hjemfærdstid« ...«
25. »Gud Fader udsendte sit nådeord / og mennesket blev den en lære ...«
26. Endnu dette til forståelse. [Bibl. nr. 644.]
27. Oscar Ræder De tyske og nordiske nationer. Et historisk-philosophisk forsøg. København. 1873.
28. Livstanken som lystanke.
29. Udvikling og ...
30. Ernest Renan i forhold til de tyske åndsfrænder, F. C. Baur og D. Fr. Strauss. [Bibl. nr. 572.]
31. Ernest Renan som Israels historieskriver. II. (efterladte værker: IV og V). 1893. [Cf. bibl. nr. 664.]
32. Ernest Renan som Israels historieskriver. II. (tome IV - V). 1894. [Cf. bibl. nr. 664.]
33. Ernest Renan som Israels historieskriver. II. (bind IV - V. Efterladte værker). [Bibl. nr. 664.] 1894.
34. Renan IV.
35. Renan V.
36. Til vejledning.
37. Til vejledning. Supplement til »redegørelsen« ved mit forfatterskabs halvhundredte årsdag. 1894.
38. Gudesagn og heltekvad i höjnordens rigskrönike. II. Lejre.
39. III. Ietternes oplösning. 1872.
40. Danmarks historiske daggry.
41. Begrebet: tendensskrift med hensyn til anvendelsen i den bibelske kritik. [1895.] [Bibl. nr. 658.]
42. Begrebet Tendensskrift med hensyn til anvendelsen i den bibelske kritik. 1895. [Bibl. nr. 658.]
43. »Verden har for Skik ...«
44. De homeriske digte som kulturhistorisk profeti.
45. Om Gudstjenesten Palmesøndag 1867. [Cf. bibl. nr. 31.]
46. Indholdsfortegnelse til Spaadommene II med rettelser.
47. [Orla Lehmann].

48. En manuskriptseddel [til *Bibelhistorien og verdenshistorien*. Cf. bibl. nr. 27.]
49. Uden titel. [Om højtiderne].
50. Mose og Kristus.

Prædikener

1.	Tyske prædikener.	1850-1864
2.	Tyske prædikener.	1850-1864
3.	Tyske prædikener.	1850-1864
4.	Tre tyske prædikener.	
5.	Danske prædikener til 1. s. i Adv. 30 stykker.	1859-1894
6.	Danske prædikener til Nytårsdag. 30 stykker.	ca. 1851-1896
7.	Prædiken til 24. s. e. Trin.	1895
8.	Begravelsestale.	

Andet

1. Helvegs optegnelser i forbindelse med forelskelsen i Agnes Anthes. 1838-39.
2. »Foruden de Tegn ...«
3. »In novam terram ...«
4. »'Naar Diævelen taler Lögn ...'«
5. Tanker om apokalypsen.
6. »In Pindar ...«
7. »Af Joh. Eleon. Petersens Anleitz z. ...«
8. Spaadommen om de 1000 Aar.
9. Schöttgen Jesus der wahre Messias.
10. Redegørelse for Helvegs livsforløb.
11. [Om Israels åndelige betydning].
12. 2 tegninger på et ark (politisk satire).
13. Et tysk digt. U.d.
14. Afskrift af indersiden af et eksemplar af *Det christelige Liv* dikteret af Frederik Helveg til Thorvald Helveg.

IV. Tryksager (Kps. 13)

1. 2 konvolutter med dagbladsanmeldelser. 1897-1900.
2. Meddelelser fra Folkehøjskolen i Askov. 1869.
3. *Ved Stiftsprovst H. F. Helvegs Jordefærd.* 1901.
4. *I Hjem og Kirke.* 1901.

B. Helvegs breve og manuskripter i andre samlinger

I. Breve

1. Breve fra Frederik Helveg

			Antal	År
Aggersborg, Niels	NKS 3347	4°	7	1865-68
Andersen, Hans Christian	Coll. Brs.	VIII	1	1856
Barfod, Frederik	NKS 4652	4°	1	1853
Buhl, Frants	NKS 4962	4°	1	1886
Collin jr., Jonas	Coll. Brs.	37	1	U.å.
Dall, Fr. J.	NKS 4460	4°	1	1888
Erslew, Thomas Hansen	NKS 1708 I	2°	2	U.å. og 1853
Flor, Christian	NKS 1766 IV	2°	1	1857
Redaktionen af "Fædrelandet"	NBD		1	1855
Grundtvig, N. F. S.	Gr. ark. Fasc. 413.8-10		3	1838-65
Hagen, Laurits Christian	NKS 1764	2°	2	1858-60
Hammerich, Frederik	NKS 3405	4°	7	1842-76
Kalkar, Christian	NKS 2426	4°	5	1843-61
Kierkegaard, Peter Chr.	NKS 3174	4°	5	1840-72
Lindberg, Niels	NKS 3631	4°	16	1860-79
Nielsen, Rasmus	Add. 1181	4°	1	1869
Rist, Frederik	NKS 1914	2°	2	1899
Rosenberg, Carl	NKS 3425	4°	2	1873

Rørdam, Holger	NKS 2987	4°	1	1880
Ploug, Carl	NKS 3316	4°	2	U.å. og 1872
Salicath, Judithe	NKS 4711 BII	4°	1	1856
Schrøder, Ludvig	NKS 3550	4°	22	1864-98
Schønberg, Karl	NBD		1	1863
Skau, Laurids	NKS 1727 I+II	2°	3	1847-55
Steenstrup, Johannes	NKS 5016	4°	3	1875-78
Steenstrup, Mathias	NKS 2664	4°	1	1866
Steinmann, Peter Frederik	NBD 2. rk.		1	1855
Topsøe, Vilhelm	NKS 5016	4°	2	1881
Ussing, Johan Louis	Add. 1013	4°	1	1889
Gyldendals arkiv.			2	1859-68
Studenterforeningens arkiv			2	1864

2. Breve til Frederik Helveg

Stephansen, Anders	NKS 3299	4°	1	U.å.
Flor, Christian	NKS 1764	2°	1	1858

II. Manuskripter

Fr. Helvegs Beretning om Grundtvigs Sindsygdом 1867. [Bibl. nr. 31.]
NKS 3198 4° 1867

Israels Aandsliv i Hjemfærdstiden. [Bibl. nr. 23.]
Coll. Saml. 241 4° 1889-90

Helvegs papirer i andre offentlige samlinger

I. Rigsarkivet

1. H. F. Helvegs privatarkiv. Nr. 2538.

Breve til Frederik Helveg

	Antal	År
Anker, Hermann	1	1881
Bardenfleth, Vilhelm	1	1897
Beck, Vilhelm	2	1887
Gad, G. E. C.	1	1889
Grundtvig, N. F. S.	2	1838-48
Hoffmeyer, Henrik	1	1896
Ingemann, Bernhard Severin	1	1856
Laub, Otto	2	1859-79

Personalialia

Konstitution som feltpræst.	1849
-----------------------------	------

Manuskripter

Bryllupstale ved Uldspinder Jacob Pedersens Bryllup i Rödby d. 18. October 1873.

Tryksager

Taler ved H. F. Helvegs begravelse.	1901
-------------------------------------	------

2. Kultusministeriets arkiv.

1. Mappe med Helvegs ansøgninger til embeder i folkekirken.
2. 1. dep. T 472. Helvegs redegørelse for gudstjenesten i Vartov Palmesøndag 1867.

3. Danske kancelli 1. Departement.

Ansøgning om embedet i Starup-Nebel. 1842

4. Breve i andre privatarkiver.

	Arkivnr.	Antal	År
Berg, Maren	5115	4	1856-91
Engelstoft, Christian Thorning	5364	1	1850
Helweg, Hans Zacharias	5600	1	1841
Hertel, Ludvig Vilhelm	5618	1	1872
Hou, Axel	926	1	1894
Høgsbro, Sofus	5674	18	1853-96
Larsen, Lars Christian	1174	1	1864
Lefolii, Hans Henrik	5861	1	1865
Levinsen, Alfred Sylvester	5876	4	1891-96
Monrad, Jørgen Herman	6708	1	1895
Petersen, Peter Nielsen	6118	68	1872-97
Regenburg, August	6194	28	1851-65
»Syvstjernen«	10.079	1	1846

5. Københavns Universitets arkiv.

Helvegs brev i forb. m. indlev. afhandling. 1843

II. Landsarkivet for Fyn

1. Fyns Bispearkiv.

Curriculum vitæ (Ordinationen). 1842

2. Privatarkiv.

<u>Brev fra Helveg</u>	Antal	År
Møller, Erik Høyer	1	1853

III. Landsarkivet for de sønderjyske landsdele

1. Rødding Højskoles arkiv.

<u>Breve fra Helveg</u>	Antal	År
Flor, Christian	1	1845
Høgsbro, Sofus	8	1850-59
Schmidt, Jens Andersen	1	1856

Breve til Helveg

Hagen, Laurits Christian	1	1856
Høgsbro, Sofus	1	1859
Posselt, August Heinrich	2	1849

2. H.P. Hanssens privatarkiv

Brev fra Helveg

Eskesen, Morten	1	1863
-----------------	---	------

IV. Landsarkivet for Nørrejylland

1. Nørre Vosborg godsarkiv.

<u>Brev fra Helveg</u>	Antal	År
Tang, Andreas Evald Meinert	1	1847
<u>Breve til Helveg</u>		
Tang, Andreas Evald Meinert	2	1847

V. Ordenskapitlet

Levnedsberetning.	1887
-------------------	------

VI. Bakkehusets manuskripsamling (Frederiksberg Kommunebibliotek)

1. Thaarups arkiv, XI.

<u>Breve fra Helveg</u>	Antal	År
Thaarup, Edvard Ludvig	6 ¹	1858-59

2. Christian Winters arkiv, X.

<u>Breve fra Helveg</u>	Antal	År
Bøgh, Nicolaj	3	1888-1901

¹ 1. Desuden 2 koncepter til svarskrivelser til Helveg

VII. Universitetsbiblioteket i Oslo

1. Bjørnstjerne Bjørnsons arkiv.

Brev fra Helveg

Bjørnson, Bjørnstjerne

Antal

1

År

1873

VIII. Staatsbibliothek zu Berlin

1. HAUS 1.

Brev fra Helveg

Chamisso, Adelbert von

1 U.d. [1836]

2. HAUS 2.

Breve fra Helveg

Hengstenberg, Ernst Wilhelm

2

1851

Helvegs papirer i privat eje (Søren Jensen)

I. Breve

1. Breve til Frederik Helveg

	Antal	År
Anthes, Mathilde	1	1839
Anthes, Wilhelm	2	1869-71
Eskesen, Morten	1	1896
Fibiger, Johannes	4	1890-94
Helveg, Agner	4 ¹	1901
Helveg, Agnes	146 ²	1844-57
Helveg, Agnete	1	1901
Helweg, Augusta	1 ³	1849
Helveg, Dagmar	1	1900
Helweg, Hans Zacharias	1 ³	1849
Helveg, Olaf	2	1901
Helveg, Thorvald	6	1901
Katedralskolen i Christiania	1	1866
Laub, Otto	1	1862
Lolland-Falsters Stiftsamt	1	1870
Magistraten i Haderslev	1	1857
Olshausen-Prittwitz, Agnes	2	1845-46
Paludan-Müller, Casper	1	1851
Scheibel, Johann Gottfried	2	1838
Schuknecht, Mathilde	1	[1839]
Schuknecht, S[ophia]	1	1839
Schønberg, Karl	3	1861-89
Sørensen, Axel	1	1882
Thomsen, Edvard	1	1875
Vinsnæs, Frederik	1	1901
Afregning fra advokat	1	1871
Takkebrev fra Haderslev	1	1868
Et brev fra Erlangen	1	1838

1. Et brev er u.d.

2. Delvis i afskrift. Et brev u.d. er fra ca. 1839.

3. Blandt Agnes Helvegs breve i afskrift.

Lykønskningsbreve og telegrammer i anledning af Frederik Helvegs
80årsdag, den 9 juni 1896:

8 telegrammer

Albertsen, Cecilie
Albertsen, Petra
Bay, Jørgen
Bredsdorff, Johan
Hansen, Elvine
Heiberg, Hans Holger
Heiberg, Henriette
Heiberg, Anna Elisabeth og Christian Carl
Helveg, Agnete og Frederik Vinsnæs
Helveg, Ingeborg
Helweg, Henriette
Helweg, Heinrich Ludvig
Helweg, Leopold og Astrid
Helweg, Theodor
Høgsbro, Sofus
Jakobsen, Hans Jørgen
Mikkelsen, Louise og Christen
Smidt, Sophie

2.	Breve fra Frederik Helveg	Antal	År
	Bertelsen, Otto	11	[1884]
	Boisen, Frederik Engelhardt	12	1864
	Bojsen, Frede	62	1858-66
	Bojsen, Karen f. Anker	62	1865-66
	Helveg, Thorvald	4	1888-96
	Hou, Axel	11	1894
	Lauritsen, Anna Marie	10	1868-70
3.	Andre breve		
	Helveg, Dagmar til frk. Albertsen	1	1901
	Helveg, Thorvald til sine søskende	13	1913

1. I afskrift

2. I fotokopi

3. Blandt Agnes Helvegs breve i afskrift

II. Personalia

Pengesager/forsikringer

1. Forskellige papirer vedrørende livs- og indboforsikring.
2. Fortegnelse over indbo Helveg har købt af Fru Børresen.
3. Fortegnelse over Helvegs gæld til forskellige pr. 1/7 1869.
4. Regnskabsbog for indtægter fra kirken. 1886-1902.
5. Regnskabsbog for afskrivning af gæld. 1874-1878.
6. Notesbog.

Andet

1. »Legitimations-Karte« til universitetet i Erlangen. 1836/37
2. Curriculum vitae. [1839]
3. Befordringspas. 1850
4. »Vielse Brev«, den 18/4 1877.
5. Vitterlighedsbevis, den 21/4 1877.
6. Levnedbeskrivelse. 1887.
7. Levnedbeskrivelse. 1887. (Renskrift).
8. Liste over bidragydere til portrættet af Helveg i anledning af 25-årsjubilæet. 1892

III. Manuskripter

Bøger

1. *Danmarks Sorg og Haab*. 1864. [Bibl. nr. 18.] (19/12 1863).

Artikler/foredrag

1. »Det var år syttenhundredeogniogfyrretyve ...«

Prædikener

1.	Tysk prædiken til Septuagesima	U.d.
2.	6 hæfter med bibellæsninger.	1840
3.	Prædiken over Ps. 53.	
4.	29 prædikener til 2. s. i Adv.	1852-95
5.	»Txt. Joh: 13,20«.	
6.	Tysk prædiken til 9. S. e. Trin.	1861
7.	Tyske bønner.	1862-64
8.	»I Vindeby kirke 26 juni 1884«.	
9.	Begravelsestale ved Anna Marie Helvegs Jordefærd.
[Bibl. nr. 50.]	1894

Løse papirer

Sange/digte:

1. Ved Nanna Boisens og Niels Julius Jensens bryllup, den 19/6 1856.
2. Til F. E. Boisen, den 11/2 1858.
3. Ved Johannes [Larsens] og Kristines bryllup, den 11/6 1858.
4. Freias Rose.
5. Ved Agnes Helvegs død. 1858.
6. »I hellig Skrift en mægtig Sage«.
7. »Danmark paa din Vinterdag« (N. F. S. Grundtvig) 1848.
8. Festsang til F. Helveg.
9. Ved Dagmar Helvegs og Johan Ulrik Bredsdorffs bryllup, den 11/7 1878.

Manuskript-dele

1. Vedrørende Spaadommene III.
2. »Udkast til en christelig Livsbeskrivelse«.
3. »De fem Momenter følger i Christi Liv ...«
4. »Der er en Klang som lyder mægtig igennem Verden ...«
5. »Guds Tanke med Israel«.

6. »Guds Tanke med Mennesket ...«
7. [Om religionshistoriens behandling].
8. Valgtale. 1850.
9. [Om forholdet mellem de to testamenter]. 1901.

Andet

1. Otto Laubs tale »Ved Pastor F. Helvegs og Jfr. A. Anthes Ægtevielse 4. Mai 1844«.

IV. Tryksager

1. »I Købelev Kirke 4. april 1877«.
2. »Ved Bryllupsfesten i Købelev Præstegaard den 4de April 1877«.
3. »Stiftsprovst F. Helveg. 10. Juni 1816 - 10. Juni 1896«.